

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 8 Martii, 1766.

Min Wän,*

J hafwen i min tanke företaget Er en farlig sak. Om en Spion blir utspionerad, är hans lif ofäker. I gamle dagar war det halsbrytande arbete, at wara Spion, och jag twiflar, at männifjor äro bättre i denna tiden. Doch jag wet Er tanke. I är en Spion på lasterna, för dygdernas räknung; men saken är illa öfwerlagd: war intet abstract. Om I spioneren för de dygdige mot de lastfulle; så besinner, at kriget warar så länge werlden står, at motpartiet är starkast til antalet, at då edre wänner säkra med saktmod, göra edre fiender sina anfall med hetta, kanse och med raseri, och när I brufen sanning och förnust med blotta händer, bruka de knutne nås-war, påkar, och huggwapen.

I tänken kanse redan på affked; men det kan aldrig gifwas Eder, utan med pension af förtal och förföljelse, då I måsten leswa bekant bland

R

edre

* Insändt ifrån okänd hand.

edre motståndare, och fansse på deras nåd. Jag försäkrar, at jag är rätt bekvämd om Eder. Jag har ej kunnat sofwa i några nätter för luttet oro. Där torde likwäl gifwas utwäg at frälssa Eder, om J wiljen lyda mit råd. Gör strax fred med alla laster och orimligheter, och förklara Er på deras sida. J skolen ändå kunna förrätta det J föresatt Er.

Hör på! Jag är obekant, låt mig - > Nej hålt, Spion wil jag icke wara, men jag har en Spion, och skal gerna plåcka utur honom en hop des gjorda anmärkningar, och sända Eder, då J torden kunna nytja dem. Om J med sinå critiquer söken kulkasta dem: så är Er person i trygghet, och jag går i borgen för at en hederlig belöning skal gifwas Er af den, som redan har i sinnet at traktera Er med slångar: döms sels, hwad ohjessosam kost detta är.

Men hör på sammanhanget: det är bekant, at wår Nation har altid waret godtrogen, wälsinnad, kostri och ädelmodig, helst mot utlänningar. En Swenssk har aldrig haft, på långt när, det tilträde hos sine landsmän, som en Tyss, en Fransos och en Angelsman. Annu mer, det wackra könet har snarare låtet winna sig af den, de ej kunnat förstå et ord af, än af den som föredraget sitt kärlek hos dem på gammal ren och ärlig Swenska. Där af är ock den blandning kommen i wårt folk, som en lård Herre anmärkt wisa sig i håret; och det är oförnekligt, at den utländske smaken flutet utur denna fällan.

En *Inst* hedrade mig, i min ungdom, med sin bekantskap, och nästan med sit förtroende. Han war en wacker och ansenlig karl, men ganska wild; och jag hade aldrig taget honom för den han war, om jag icke esteråt fått se, at han war *Spion*, en verkelig *Spion*. Han ägde studier, och war så mycket farligare, som han kunde misbruka dem. En min wän, som kände honom utomlands, wille påstå, at han waret wid den *Wertheimska* *Bibelöfversättningen*. Han besökte orten många gånger, och reste ut imellan hwar gång. Först jag lärde känna honom, spelte han på lira, och hade desutan en hop granna band: man skulle tro, at han war en fattig karl; men hade en *ducate-pung*, hwars like jag tilförne ej sedt: han wärlade til sig af det slaget, så många han kunde få. Han reste därmed bort, men kom efter et par års förlopp tillbaka. Han war en annan man, en dansmästare, och *ducate-pungen* hade ansenligen wuxet, (sålsamt nog, at myntet tynger lustspringare och dansmästare) men hans widlystige rese-rock war genomtydd med en tjock fylning af de finasta spetsar. Jag hade den lyckan eller olyckan, at han sökte up mig, och, bland rätt många wänskaps betygelser, tilböd mig sin sällskap, om jag wille resa med honom, och bese utländska *Academier*. Han wille icke informera i dans, ehuru han blef ombuden därom, utan berättade, at han endast hölt sig på herregårdar, hwarest han sålde sina spetsar, lesde wäl, och sökte städerna endast i det asseende, at förwandla sin mynt i *ducater*.

Jag kanner såsom en nådig försorg för mig, at jag ej tog emot hans tillbud. Han reste och kom efter tre år igen; men då war han en annan herre: en guld=beslagen hatt, och et wackert equipage, utwiste, at han war Officer. Han råkade mig, och wi omginges på wanligt sätt. Han wärlade ducater, och handlade med kostbara ur, jowweler och dyra nipper. Jag besan mig i hans logement, när han kom inspringande med anden i halsen, ropade efter hästar, rappade ihop sina saker, det bästa han kunde, och qwistade bort, så snart wagnen war förespånd, öfwer hals och hufwud. Jag war så håpen, at jag wäntade en stund i hans qwarter. Litet efter hans afresa kom en herre in, och frågade hetsigt efter honom: han har, sade han, på det ilsfundigasta sätt stält förslät för min dygdiga hustru, och därmed förtjänt all min wrede. Denne gick, och jag grundade ännu en stund på min cavaller, när pigan kom in med en stor packe skrifter, dem hon sunnet på kammaren: dessa tog jag til mig, och gjorde mig mycken möda, at kunna låsa dem; ty ehuru de woro Tyska, woro de dock skrefne med chifrer.

Et par weckor därefter fick jag et bref från Helsingör, hwaruti denne Avanturieren berättade mig ordlåken til sin hastiga afresa: han hade oföromodeligen råkat densamme herren på gatan, hwars fru, som han berättade, instält sig hos honom i mörkret, i stället för kamar=pigan: han hade wäl förr affärdat en så god karl; men i Sverige woro lagarne ej at narras med; i synnerhet

nerhet som han nu wille förtro mig, at han wore en Jesuit, Alphonsus de Monte Roseto. Jag skulle taga til mig hans papper, och sända dem til Hamburg med första lägenhet, til Herr Stephan Alonsen. Wille jag sielf öfwerföra dem, och lemna min lilla fattiga systla, skulle jag så resa fritt hwart jag hade lust. Min religion skulle ej stå i fara: jag skulle, när jag behagade, kunna resa tillbaka, och sedan i mit Fädernesland göra lycka, m. m.

Jag fick affty för en så lastfull människja, och frågade litet efter honom och hans papper. Nu har jag ändteligen läset dem, och finner, at han waret Spion; en annan gång skal jag röja hans upptäkter. Förblifwer = =

Min Herre!

Edert bref röger en wän, och Er ömhet talar tydeligen i hwar rad. Jag erkänner, om ej öfwerdåd, likwål någon oförsigtighet. En rögd Spion är i alla tider olyckelig. Hwad öde bör då den wänta, som ifrån början gifwet sig tillkännan? Men, stor sak, mit ämbete, ehuru nyligen börjat, har likwål ansenligen hårdadt mig: et mörkt anseende gjorde mig tilförene blödig, och en knuten näswe til löpare. Wanen är andra naturen: jag håller på, at lära mina ögon uthårda ljungeld ur andras, och mina öron at tåla winkelprat och stråmskott. Jcke des mindre nekar jag ej, at jag, för alt, älskar enighet och frid, och,

sanningen til heder, tillstår åfwen, at mod och krafter hos mig ej uthårda många förföljare. Desse kunde lätteligen ådraga mig oro och processer; och jag, som sätter endast förtroende til en råtmätig sak, glömde säkert owänskapen förr, ån domaren. Men, M. H. ehuru swag, utstår jag likwål heldre förtret och förföljelser, ån stiftar wänskap med laster och orimeligheter. Jag wet nog, at jag är en ringa fiende, och dygden lär göra små, eller kanske inga, eröfningar genom min hand; måste likwål, då och då, påminna mig det löftet, jag gaf i N:o 1. af mina blad.

Sedan jag likwål nogare estertänkt saken, märker jag, at wi lære komma öfwerens uti at hata orimeligheter: man kan gå bröstganges på, men med mera säkerhet bruka hakhåll. Är gifwa förfarenhet, och denna ger wisdom: jag märker, I ågen dem alla tre; låt mig fördenskul höra några af de anmärkningar, som Er Spion, wid sin hastiga afresa, war så olyckelig at förlora. Hans character tyks utlöfwa flera åmnen. Förblifwer = =

Underrättelse, rörande Critiquen öfwer Pafions-Tänkarne, m. m.

Om någon haft den olyckan, at uptåcka en och annan brist i Herr Rector Gothenii Magazin; lå må det blifwa en tröst, at detta kan hånda i flera förråds-hus, med mer eller mindre öskuld. Jag bör låta min läsare weta, at jag wid detta, som kanske många andra tilfällen, waret närhynt.

Jag

Jag har aldeles ingen del i den blåcks-utgjutelsen, som versarne, uti Götheborgska Magazinet N:o 7. förordsakadt, och ingen bokstaf ur min penne har upträndt den wädelid, som där, flera resor, lyst ur alla gluggar. Jag älskar frid, mindre af fruktan för en eller annan osor skylld fiende, äfwen så swag som jag; än af begär både til eget, och mine Läsares lugn; låt wara, at jag härigenom skulle mista ämne för et helt Beckoblad. Jag har wäl märkt, at en och annan pil waret måttad åt mig: antingen desse fluguet öfwer eller under, wil jag ej säga; men jag är glad, at ej blifwet träffad, och ärnar i detta, som annat, wara opartist. En wån, som flera gångor hulpet min Spion med upträcker, har insändt Critiquen öfwer versarne, såsom ock tankarne öfwer en måltid, hwilke senare ock hast den olyckan, at mishaga. Med hwad skal kan då wäl nekas Författaren til Critiquen, at införa följande?

Här i staden är en Klubb, eller et litet sällskap, som wakar öfwer almånne smaken, och som tror sig wara berättigade, at slå dem, som fela, på lärda böter. Et annat sällskap bor i samma hus, och wårdar i synnerhet goda seder. Detta sällskap utsätter werkelige penninge-böter, och dömer den brottslige skyldig til större eller mindre summa. Hwar enda ed kostar en plåtsedel, et infall af det förargeliga slaget hälften mindre: hwar enda lögn äfwen så*. För idel dumheter pligtar ingen. Böterna måste på förska gerningen

* Denna heberliga inrättning är lånt af Singselmännerna.

gen utbetalas: Sker någon swårighet, Skjutes saken til gode mån af bägge säljkapen, och afgöres utan hinder. Hårom dagen, jag tror den 6 den nes, drog en ledamot i sednare säljkapet 40 Dal. S:mt af sin granne, för något Galmathias, snack, och otidiga glosor, som undfallet honom i öpet lag, och hwilka den andre räknat, i det han, för hwar enda förbrytelse, ref et stycke ur Magazinet, som samme dag utkommet. Dessa böter användas til upmuntran för qwicka och sediga snillen.

Götheborgska Wexel: priset.

Tördagen d. 1 Martii, 70 Mark R:mt på Hamburg.

Kundgörelser.

Öst = Indiska Compagniets wid lilla torget, emellan Herr Directeuren Sahlgrens och Herr Johan Schus stenhus, på den förres tomt upbyggda Magasin af korswirke, med bräder beslaget, kommer den 13 innewarande Martii på Stadens Auctions Kamare til den mestbudande at försäljas, med wilkor, at köparen inom 8 dagar efter inropet borttager selswa trähus = bygnaden, och lemnar tomten til ågarens nytjande.

En Psalm = och Evangelii = bok, uti särskilta och gröna band, är wid sista eldswåda sunnen: ågaren kan hos mig igenså hånne.

Hus och gård på Konungsgatan, af N:o 130, uti andre Noten, belåget imellan Handelsmannen Herr Anders Björnbergs hus å westra, och Gördelmakaren Måster Fleischers å östra sidan, är til salu: den hugade köparen kan med ågaren, som bebor huset, om köpestillingen accordera.